

ei jõua päikese kõrvas sammu pidada, waid jääwad rutust wäsidusel maha. Kooli(!)-raamatu lugejad, kes raamatuga ühes Giroya kaardi endale nõudnud, wõiwad kaardi abiga teed ülesotsida, kust sõalaewad purjetasid, kui nimetud kohtadest Turgimaale ja musta mere randa tahisid saada.

Senni kui nemad kaardilt teed otsiwad, kallame meie sammud Londoni linna ja waatame seal, kuda üks osa uhked wäge parajalt teele hakab minema. Kesköö on parajalt kääs; ka Londoni linnas, kus uulitsad alati elust ja asjatalitamisest kihisevad, on sel aeal turud ja uulitsad enamist inimestest tühjad; siin ja seal liigub lampide walgel üks mees, ehk mõni naisterahwas, kelle töö päikese paistet ei sallii. Ühel suuremal linna platsil näitab täna õõsel lugu teiste; siin kihiseb rahwas kui spjelga peret läbi õõ, ja mida ligemale hommiku koit jõuab, seda paksemaks kasvab rahwa pesa. Suurem osa neist on lapsed ja naised, aga ka noori tütarlapsi leitakse nende hulgas ja kaunis hull mehi. Nende wisa kannatuse pikus teetab läbi õõ tüdimata kunni hommikuni, ehk kül õõ sülm ja laste rõõme on. Mis neid inimest täna õõsel süngidest wälja ojanud, et kedagi puhkamise peale ei mõtle? — Ühke karde-wägi pidi wara hommikul kell nelil Turgimaale siit teele minema. Edamehed olid naist, armukest ja sugulast palunud, kest õõ jälgil seie tulla, et lahkimisel wiimist korda weel jumalaga jätta. Aga Inglis sõameeste teelemineel on hoopis teistwiisi kui wene sõa wääl, mis — olgo õõ ehk pääw — igaüks, niis hästi ülem kui alam, seatud paigas walmis on. Inglis sõawääl teelemineku tallitused wiiritasid mehi hommiko kell kahelksani. Seal wast tuliwad pikad, tugewa kehaga punase kuue mehed, kõrge karunahkase sübarate ja hiilgawa wolge rihmadega, mis risti rinnul punase kuubede üle jooksid. Sõameestel oli mitmes kohas waewa paksust rahwa hulgast läbi peasta. Siin tungis üks ema, laps süles, teine suurem kää kõrwas, seal jälle tütarlaps ja mees minijate ligemalle, kellest üks naist ja last, teine ema, õde ja

armukest, kolmas sõbra ja sugulast rindade waasta pigistas, senni kui mõned teised otselul salamahki ella armukestele kät pakusid, kellest nemad praego — wõis olla — ehk wiimist korda lahkusid. Kui juba minijal miu, siis on sõtta minijal mitukümed tuult jala all. — Siin langesiwad leinopisarad walge rihmade, seal punase kuubede peale, ja siis „Jumalaga, Jumalaga!“ kõlas igalt poolt. Trummid ja wiled kiirutasid minema, mehed pidid kää sunnitusel rutama. Tuuline sõamehe igatsus tulewa wabwa tegude peale sabutas lahkimise kurwastust ja karastas südameid, sellepärast ei wõinud, kui rügement korralisel sammul edasi tõtas, luskil sügawamaid lahkimise-leina jälgi nende silmas näha, aga naiste ja laste kaebliku nutukisa ei jõudnud trummide parin koonist waigistada. — Auurowankrid wiisid sõamehed rutust sadamaesse, kus walmistud laewad neid juba ootasid.

Siit nukralt lahkimise tunist ei roatis ma enam lugejaid sõakärasse tagasi wia, kelle koledusest ülemal juba mõnda jutustasin. Paremine kuulutan siin rõõmsamaid sõnumid ja rāgin täkikese sest, mis ligemise armastus, ristiusu kihutusel, usule etawituseks, tegudes üles on näitnud. Seda, mis walusa sõajälgede kustutuseks, haawatud ja haigedelle tuluks wiimsel sõa aeal arm on ilmutanud, ei tohi meie unustuse kätte alla jätta. — Mõnda läksid, kui lahingi wäljal rohkest haawatud ja haigeid walu piinatusel olid, estteks Inglismaalt, mõned suurtsugu, nõukad ja koolitud naised ja tütarlapsed armusunnitusel Turgimaale, hädalik wendi rawitsemata, nende mārassid haawu puhastama ja iga-pääw uuest kinni siduma. Nende hulgas üks rikas noor preilli, nimega Nihthingale, kes seda mõted omas südames üleswõtnud, palju waesemaid oma kulu peale teele tallitanud ja iljemine kui üks halastaja ingel wāstimata ja tüdimata teistele eestlusuks sai. Mõnda läks iljemine meie Weneriigist, Suurwārdstina Helena Pawlowna kuisumise ja kulu peale palju helduse ja balastuse meel nāiste rahwast Sewastopoli linna laatsaretidese arstidelle abiks